

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obo/86/2005
Identifikačné číslo spisu: 9005898239
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2005
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Šatka
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2005:9005898239.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Šatku a členov senátu JUDr. Aleny Prieceleovej a JUDr. Dariny Liekovej v právnej veci žalobcu Slovenské elektrárne, a.s., Hraničná 12, 827 36 Bratislava, zastúpeným JUDr. Romanom Hošovským advokátom, Na vížku 2, 814 99 Bratislava, (predtým Doc. JUDr. Jozef Olej CSc, správca konkurznej podstaty úpadcu, Gala a.s.), proti žalovanému BIOTIKA a.s., Príboj, 976 13 Slovenská Ľupča, zastúpeným JUDr. Milanom Ružbárskym, advokátom. Špitálska 53, 811 08 Bratislava, o zaplatenie 37 012 500 Sk s príslušenstvom, na odvolanie žalované proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 1. decembra 2004 č. k. 34Cb/214/01-Hu-74. takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 1. decembra 2004 č. k. 34Cb/214/01-Hu-74 v napadnutej časti výroku potvrdzuje.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 393 864 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislava napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 35 000 000 Sk so 17,6 % ročným úrokom z omeškania od 19. 7. 2000 do zaplatenia a trovy konania 1 030 764 Sk na účet právneho zástupcu, vy zvyšnej časti konanie zastavil.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dňa 20.7.1998 bola medzi GALA a.s., Košice, ako kupujúcim a BOITIKA a.s., Príboj, Slovenská Ľupča, ako predávajúcim uzavretá Zmluva o spätnom odkupe akcií, v písomnej forme podľa zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch. Predmetom zmluvy podľa článku I. zmluvy bol 1 ks dočasného listu na meno č. 4/97 emitenta AG Banka a.s., Banská Bystrica, IČO: 36 019 895 v menovitej hodnote 35 000 000 Sk. V článku II. bod 1 zmluvy sa Gala, a.s., zaviazala kúpiť v deň kúpy od BIOTIKA, a.s., predmet zmluvy - 1 ks dočasného listu č. 4/97, pričom cena kúpy cenného papiera bola dohodnutá v sume 35 000 000 Sk a deň kúpy - 10 dní po podpise zmluvy s tým, že GALA, a.s., zaplatí celkovú cenu kúpy v deň kúpy predmetu zmluvy. V bode 2 citovaného článku sa BIOTIKA, a.s., zaviazala späť odkúpiť v deň odkupu od GALA, a.s., predmet

zmluvy - 1 ks dočasného listu č. 4/97, pričom cena odkupu jednej akcie bola dohodnutá v sume 37 012 500 Sk, a deň odkupu - 100. deň od podpisu zmluvy s tým, že BIOTIKA, a.s., zaplatí celkovú cenu spätného odkupu v deň odkupu predmetu zmluvy. Ďalej v článku III. zmluvy sa zmluvné strany v bode 1 dohodli, že predmet zmluvy sa prevedie na GALA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“ a odovzdá sa GALA, a.s., v deň kúpy podľa článku II. bod 1. V prípade, že GALA, a.s., neuhradí celkovú cenu kúpy na účet BIOTIKA, a.s., v deň kúpy podľa článku II. bod 1. zmluva stráca platnosť. V bode 2 citovaného článku sa ďalej zmluvné strany dohodli, že predmet zmluvy sa prevedie na BIOTIKA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“, a odovzdá sa BIOTIKA, a.s., v deň spätného odkupu podľa článku II. bod 2. V prípade, že BIOTIKA, a.s., neuhradí celkovú cenu spätnej kúpy na účet Gala, a.s., v deň spätného odkupu podľa článku II. bod 2, stáva sa GALA, a.s., majiteľom predmetu zmluvy. V článku IV. bod 2 zmluvy sa zmluvné strany dohodli, že v prípade výmeny predmetu zmluvy za akcie emitentom počas platnosti tejto zmluvy akcie budú pripísané na účet držiteľa predmetu zmluvy, v bode 3 citovaného článku sa dohodli, že na ustanovenia tejto zmluvy sa vzťahujú príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka a Zákona o cenných papieroch.

Kúpnu cenu 35 000 000 Sk, GALA, a.s., zaplatila žalovanému prevodným príkazom zo svojho účtu dňa 31.7.1998 (či. 10). t. j. až jedenásty deň po podpise zmluvy zo dňa 20.7.1998.

Zo zhodných tvrdení účastníkov súd zistil, že dočasný list č. 4/97 nebol po zaplatení sumy 35 000 000 Sk prevedený na GALA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“, a odovzdaný GALA, a.s., v deň kúpy tak, ako si to účastníci dohodli v článku III. bode 1. prvej vety zmluvy z 20. 7. 1998. Taktiež nebol dočasný list č. 4/97 prevedený na BIOTIKA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“ a odovzdaný BIOTIKA, a.s., v deň spätného odkupu tak, ako si to účastníci dohodli v článku III. bode 2. prvej vete zmluvy z 20.7.1998. pretože suma 37 012 500 Sk nebola zaplatená zo strany BIOTIKA, a.s., v 100. deň od podpisu zmluvy spoločnosti GALA, a.s., v zmysle dohody účastníkov v článku il. bode 2 citovanej zmluvy.

Zo zakladateľskej zmluvy spoločnosti AG Banka, a.s., Banská Bystrica, zo dňa 26.3.1997 vyplýva, že zakladateľmi uvedenej spoločnosti boli: NAFTA, a.s.. Gbely. SLOVAKOFARMA, a.s.. Hlohovec, SEVEROSLOVENSKÉ CELULÓZKY a PAPIERNE, a.s.. Ružomberok, a BIOTIKA, a.s., Slovenská Ľupča. Základné imanie AG BANKA, a.s., predstavovalo sumu 500 000 000 Sk, a bolo tvorené peňažnými vkladmi zakladateľov, ktorí boli povinní zložiť pred podaním návrhu na zápis do obchodného registra 100 % svojich upísaných peňažných vkladov. Základné imanie bolo rozdelené na 500 000 akcií s menovitou hodnotou jednej akcie 1000 Sk, s tým, že NAFTA, a.s., splatí 195 000 000 Sk, SLOVAKOFARMA, a.s., 135 000 000 Sk, SEVEROSLOVENSKÉ CELULÓZKY a PAPIERNE, a.s., 135 000 000 Sk, a BIOTIKA, a.s., 35 000 000 Sk. Spoločnosť AG Banka, a.s., Banská Bystrica bola do obchodného registra zapísaná dňa 15.4.1997 so zapísaným základným imaním 500 000 000 Sk. s menovitou hodnotou jednej akcie 1000 Sk.

Z dočasného listu č. 4/1997 zo dňa 1.5.1997 vyplýva, že upisovateľom bola BIOTIKA, a.s., s počtom upísaných akcií 35 000 ks. v hodnote 35 000 000 Sk, menovitej hodnote akcie i 000 Sk, pričom sa jednalo o zaknihovaný cenný papier na meno. Splatená časť menovitej hodnoty upísaných akcií predstavovala celkom 35 000 000 Sk, ku dňu založenia AG Banka, a.s., Banská Bystrica.

Z notárskej zápisnice N 352/99, Nz 349/99 (čl. 11) vyplýva, že dňa 4.12.1999 sa žalovaný zúčastnil mimoriadneho valného zhromaždenia spoločnosti AG Banka, a.s., ako jeden z akcionárov, ktorý má 35 000 hlasov, čomu zodpovedajú akcie s menovitou hodnotou predstavujúcou 7% na základnom imaní AG Banka, a.s., Z vyššie uvedených listinných dôkazov vyplýva, že žalovaný bol od založenia AG Banka, a.s., a následne od jej vzniku (15. 4. 1997) akcionárom AG Banka, a.s., so 7% podielom na jej základnom imaní s počtom 35 000 ks akcií, v menovitej hodnote jednej akcie 1000 Sk, zaregistrovaných v Stredisku cenných papierov Bratislava, a.s., s počiatočným stavom k 9.12.1998, ktorý zostal nezmenený.

Po vykonanom dokazovaní mal súd za preukázané, že medzi spoločnosťou GALA, a.s., ako kupujúcim a

spoločnosťou BIOTIKA, a.s., ako predávajúcim bola dňa 20.7.1998 uzavretá písomne Zmluva o spätnom odkupe akcií. Z ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb., v znení platnom v čase uzatvorenia zmluvy a z článku IV. bod 3 zmluvy zo dňa 20.7.1998 sa citovaná zmluva riadi ustanoveniami zákona o cenných papieroch a ustanoveniami Obchodného zákonníka upravujúcimi kúpnu zmluvu (§ 409 a nasl.). Podľa článku II. bod 1 zmluvy sa GALA, a.s., zaviazala zaplatiť za predmet zmluvy - 1 ks dočasného listu č. 4/97 emitenta AG Banka, a.s., Banská Bystrica, v menovitej hodnote 35 000 000 Sk zaplatiť žalovanému kúpnu cenu 35 000 000 Sk v deň kúpy, ktorým bol na základe výslovnej dohody účastníkov desiaty deň po podpise zmluvy. V článku III. bod 1 zmluvy sa účastníci dohodli, že predmet zmluvy sa prevedie na GALA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“, a odovzdá sa Gala. a.s., v deň kúpy podľa článku II. bod 1, t.j. do 10 dní po podpise zmluvy. V prípade, že GALA, a.s., neuhradí celkovú cenu kúpy na účet BIOTIKA, a.s., v deň kúpy podľa článku II. bod 1, t.j. desiaty deň po podpise zmluvy, zmluva stráca platnosť. Z výpisu z účtu GALA. a.s., vyplýva, že suma 35 000 000 Sk bola žalovanému zaplatená prevodným príkazom dňa 31.7.1998, t.j. až jedenásty deň po podpise zmluvy o spätnom odkupe akcií z 20.7.1998. V článku III. bod. 1. vety druhej zmluvy, si však zmluvné strany výslovne dohodli, že v prípade, ak GALA, a.s., neuhradí kúpnu cenu na účet BIOTIKA. a.s., v deň kúpy, t.j. desiaty deň po podpise zmluvy, zmluva stráca platnosť, čomu korešponduje právny termín „zmluva sa zrušuje“. V rámci zmluvnej voľnosti zmluvné strany majú možnosť i právo dohodnúť sa na zrušení zmluvy, pričom podľa názoru súdu práve takúto vôľu vyjadrili obe zmluvné strany v článku II. bod 1. vety druhej zmluvy, napriek tomu, že použili termín „zmluva stráca platnosť“. Uvedenú vetu nemožno vykladať izolovane, ale v kontexte na článok II. body 1 a 2 zmluvy, v ktorom si zmluvné strany presne dohodli deň kúpy cenného papiera spoločnosťou GALA. a.s. (článok II. bod 1). ako aj deň spätnej kúpy cenného papiera spoločnosťou BIOTIKA, a.s. (článok II. bod 2). Teda, pokiaľ žalobca zaplatil žalovanému kúpnu cenu dňa 31.7.1998, zaplatil ju žalovanému po tom, čo došlo k zrušeniu Zmluvy o spätnom odkupe akcií z dôvodu, že kúpna cena 35 000 000 Sk nebola zaplatená žalovanému v dohodnutý deň kúpy, t.j. desiaty deň po podpise zmluvy, t.j. dňa 30.7.1998. V danom prípade, preto GALA, a.s., zaplatila dňa 31.7.1998 žalovanému sumu 35 000 000 Sk na základe právneho dôvodu, ktorý odpadol, keďže ju zaplatila na základe Zmluvy o spätnom odkupe akcií, ktorá bola zrušená dňom 30.7.1998 z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny v uvedený deň. Na druhej strane bolo v konaní preukázané, že napriek tomu, že GALA, a.s., zaplatila žalovanému sumu 35 000 000 Sk dňa 31.7.1998, žalovaný dočasný list č. 4/97 nepreviedol na GALA, a.s., rubopisom s doložkou „Za nás na rad“, a neodovzdal ho GALA, a.s., v deň kúpy podľa článku II. bod 1, t.j. do 10 dní po podpise zmluvy, resp. ani neskôr, a teda žalovaný získal bezdôvodné obohatenie podľa ustanovené § 451 ods. 2 a ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka, ktorým je majetkový prospech získaný plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Bolo preukázané, že k plneniu došlo len zo strany GALA, a.s., nakoľko žalovaný napriek zaplateniu sumy 35 000 000 Sk v jeho prospech neposkytol spoločnosti GALA, a.s., žiadne protiplnenie, a to, či už dočasný list č. 4/97 v menovitej hodnote 35 000 000 Sk, resp. akcie v uvedenej hodnote.

Žalovaný vzniesol v konaní námietku premlčania podľa ustanovenia § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, na ktorú súd neprihliadol, pretože v danom prípade záväzkový vzťah medzi účastníkmi vznikol na základe zmluvy o spätnom odkúpení akcií, ktorá sa riadi Obchodným zákonníkom, preto má obchodný charakter i záväzkový vzťah vzniknutý z bezdôvodného obohatenia, ku ktorému došlo preto, že pôvodný právny dôvod plnenia odpadol. Z ustanovenia § 1 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Tieto právne vzťahy sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka, a ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva (§ 1 ods. 2 Obchodného zákonníka). Právna úprava premlčania v Obchodnom zákonníku je komplexne obsiahnutá v tomto zákone. Obchodný zákonník ako hmotnoprávny predpis je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku špeciálnym predpisom, čo platí i pre všeobecné ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce premlčanie v ustanoveniach § 391 a § 397, vo vzťahu k ustanoveniu § 107 Občianskeho zákonníka preto platí, že pri posudzovaní premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodných veciach sa aplikuje právna úprava Obchodného zákonníka, ako úprava *lex specialis*. Z ustanovenia § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že pri právach vymáhateľných na súde (pokiaľ nie je ustanovené inak). Z ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka

vyplýva dĺžka premlčacej doby, ktorá je štyri roky.

Rovnako za nedôvodnú považoval súd námietku žalovaného ohľadne preklúzie práva s poukazom na ustanovenie § 607 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, kto predá hnutelnú vec s výhradou, má právo žiadať vrátenie veci do určitej doby po kúpe, ak vráti kupujúcemu zaplatenú cenu. má právo spätnej kúpy a s poukazom na ustanovenie § 608 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak právo spätnej kúpy uplatnené písomnou formou najneskôr do jedného roka od odovzdania veci kupujúcemu, právo spätnej kúpy zanikne. Použitie ustanovení § 607 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka v danom prípade neprichádza do úvahy, nakoľko medzi účastníkmi bola uzavretá Zmluva o spätnom odkupe akcií podľa zákona č. 600/1992 Zb.. o cenných papieroch v znení neskorších predpisov, ktorá sa podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona riadi ustanoveniami Obchodného zákonníka upravujúcimi kúpnu zmluvu, samotní účastníci dohodli použitie ustanovení Obchodného zákonníka aj v článku IV. bod 3 zmluvy z 20.7.1998. Na základe uvedeného dospel súd k záveru, že žalobca podal žalobu dôvodne, v dôsledku čoho zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 35 000 000 Sk podľa ustanovenia § 451 ods. 2 a § 457 Občianskeho zákonníka, spolu so 17.6 % ročným úrokom z omeškania od 19.7.2000 do zaplatenia podľa ustanovenia § 369 ods. 1, v spojení s ustanovením § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka Vo zvyšnej časti konanie podľa § 96 O.s.p. zastavil, pretože žalobca vzal žalobu proti žalovanému späť.

Proti tomuto rozsudku vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 35 000 000 Sk s príslušenstvom, podal odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol, alebo alternatívne napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, a síce z dôvodov:

1. Vo veci rozhodol vecne nepríslušný súd. pretože príslušnosť krajského súdu nebola daná podľa § 9 ods. 3 písm. g/ O.s.p. Ak by aj bola daná vecná príslušnosť krajského súdu, potom vo veci konal súd, ktorý bol nesprávne obsadený, pretože vec mala byť prejednaná a rozhodnutá v senáte podľa § 36b písm. a/ O.s.p., pretože ide o spor medzi akcionármi navzájom.
2. Súd nesprávne posúdil aplikáciu ustanovení premlčania, a vzťahu Občianskeho a Obchodného zákonníka, pretože podľa Obchodného zákonníka je všeobecná lehota premlčacia lehota štvorročná, pokiaľ nestanoví Obchodný zákonník alebo iný zákon inak. Iným zákonom je Občiansky zákonník, a jeho, a iba jeho, úprava premlčania bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 1 a 2. Právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa má preto premlčať v subjektívnej dvojiročnej lehote a objektívnej trojiročnej dobe. pričom subjektívna premlčacia lehota začala plynúť najneskôr aňom 1.8.1998, a uplynula pred podaním žaloby na súde.
3. Súd bez náležitého zdôvodnenia sa stotožnil s názorom žalobcu, že slovné spojenie „zmluva stráca platnosť, má právny význam „zmluva sa zrušuje“. Súd sa totiž vôbec nezaoberal posúdením platnosti, resp. neplatnosti zmluvy o spätnom odkupe akcií, pričom výklad ustanovenia čl. III. bod 1 druhá veta zmluvy umožňuje aj výklad o odstúpení od zmluvy, k čomu však nedošlo. Doba, po ktorú obaja účastníci svojimi zhodnými prejavmi vôle uzavreli kúpnu zmluvu o prevode cenného papiera trvala od 31.7.1998 a trvá až doposiaľ, ani jedna zo zmluvných strán nenamietala uzavretie zmluvy. Vôľou žalobcu bolo zaplatiť kúpnu cenu za prevod zaknihovaného dočasného listu a podľa toho sa aj správal a uhradil kúpnu cenu v prospech účtu žalovaného. Ak by nemal vôľu uzavrieť zmluvu a vedel by o jej zrušení, ako to tvrdí v súčasnosti, neprejavil by vôľu uzavrieť zmluvný vzťah a neuhradil by čiastku zodpovedajúcu presne kúpnej cene. Iba v prípade, že by predmetom kúpy boli listinné cenné papiere na meno, musela mať kúpna zmluva písomnú podobu v súlade s § 19 ods. 1 vtedy platného zákona o cenných papieroch. V predmetnom prípade však nešlo o cenný papier na meno. ale o cenný papier - dočasný list, ktorý mal zaknihovanú podobu. Písomnú podobu zmluvy pre prípady zaknihovaného cenného papiera mal spoľahlivo nahradiť písomný príkaz na registráciu prevodu zaknihovaného cenného papiera, ktorí boli povinní vykonať tak predávajúci, ako aj

kupujúci. K uvedenej skutočnosti nedošlo, avšak kupujúci mal a má dostatok právnych mechanizmov na zhojenie uvedeného vadného stavu. Je nesporné, že v predmetnom prípade ide o vzájomné záväzky zmluvných strán, ktoré im v časti vykonania príkazu na registráciu zaknihovaného cenného papiera vyplývajú priamo zo zákona, Podľa § 325 Obchodného zákonníka o spôsobe plnenia je zrejmé, že, ak majú vzájomné záväzky, môže sa splnenia záväzku druhou stranou domáhať len tá strana, ktorá svoj záväzok už splnila alebo je pripravená a schopná ho splniť súčasne s druhou stranou. V tomto smere nevykonal súd žiadne dokazovanie, ani náležité nezistil skutkový stav, pokiaľ ide o preukázanie, či ktorákoľvek zo zmluvných strán splnila svoj záväzok na vykonanie registrácie cenného papiera v stredisku cenných papierov. Nezaoberal sa ani otázkou uzavretia zmluvy okúpe cenného papiera zo dňa 31.7.1998. Žalobca od zmluvy postupom podľa § 345 Obchodného zákonníka neodstúpil, preto v súlade s ustanovením § 397 Obchodného zákonníka sa právo žalobcu na odstúpenie premlčalo vo všeobecnej premlčacej dobe.

Žalovaný odvolanie proti napadnutému rozsudku po zmene právneho zástupcu doplnil podaním zo 4.4.2005. Uviedol, že právne posúdenie veci súdom prvého stupňa, ohľadne aplikácie právnych noriem na riešenie veci z hľadiska premlčania a preklúzie uplatneného nároku treba považovať za nesprávne, v rozpore s príslušnými ustanoveniami na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov. Poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. M Obdo V. 2/2000 uverejneného pod R 34/2002, podľa ktorého ustanovenie § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka odchylné upravuje iba premlčanie práva na vrátenie plnenia uskutočneného podľa neplatnej zmluvy, a že toto ustanovenie je vo vzťahu k ustanoveniu § 107 Občianskeho zákonníka ustanovením špeciálnym. Ostatné prípady vydania bezdôvodného obohatenia Obchodný zákonník neupravuje, preto treba pri riešení otázky premlčania práva, a to z hľadiska stanovenia dĺžky premlčacej doby, tak aj začiatku plynutia premlčacej doby, použiť ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka, a to vzhľadom na ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka (á contráριο). Správne mal preto súd pri posudzovaní začiatku i dĺžky premlčacej lehoty aplikovať ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka, a nie ustanovenie § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka. Pri správnej aplikácii hmotnoprávneho predpisu by súd musel dospieť k záveru, že uplatnený nárok žalobcu z 27.12.2001 je premlčaný pre uplynutie tak subjektívnej dvojročnej, ako aj objektívnej trojročnej lehoty.

Rovnako za nesprávny treba považovať právny názor súdu aj ohľadne preklúzie práva. Nárok uplatnený žalobcom je aj prekludovaný za predpokladu, že ho právne posúdime inak potom, čo sa stotožníme s tým, že Zmluva o spätnom odkupe akcií založila platný obligračný vzťah medzi jej účastníkmi, ktorý ich zaväzuje až doposiaľ. Zmluva o spätnom odkupe akcií je vlastne kúpna zmluva s výhradou spätnej kúpy, čiže tzv. opčná zmluva. Povaha a charakter tejto zmluvy má za následok naplnenie výhrady blanketárneho ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb., podľa ktorého sa právna úprava kúpnej zmluvy upravená v Obchodnom zákonníku použije len vtedy, pokiaľ zo zákona alebo povahy veci nevyplýva niečo iné. Potom s použitím ustanovenia § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka treba na takúto zmluvu použiť ustanovenie § 608 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nevyužitie práva spätnej kúpy dojednaného v zmluve, má za následok zánik tohto práva. Pokiaľ súd posúdil uplatnený nárok ako vydanie bezdôvodného obohatenia prijatého po odpadnutí právneho dôvodu, nemohol mu vyhovieť práve pre vznesenú námietku premlčania.

Súd založil svoje meritórne rozhodnutie na tom, že strata platnosti zmluvy korešponduje obsahovo a významovo s pojmom „zmluva sa zrušuje“. Takto súd urobil výklad nepochybne vágneho prejavu vôle zmluvných strán v obchodných záväzkových vzťahoch bez zohľadnenia rozhodných okolností konkrétneho prípadu determinujúcich túto vôľu. Výklad lege artis vyžaduje používať výkladové pravidlá určené zákonom, obchodnými zvyklosťami ako legálneho príkazu vyjadreného napríklad v ustanovení § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka. Pokiaľ súd chcel prispieť za pomoci výkladu lege artis k posúdeniu spornej veci, mal zistiť a rešpektovať, že spoločnosť Gala, a.s., mala vážny úmysel skúpiť rozhodujúci balík cenných papierov v spoločnosti AG Banka, a.s., a prostredníctvom nich banku kapitálovo ovládnuť, a za tým účelom uzatvorila totožné zmluvy aj s inými spoločnosťami a uhradila im

cez 215 mil. Sk. a to všetko v tom istom období. Potom, čo nedostala vtedy potrebný súhlas NBS (v roku 1999 - 2000), spochybnila všetky zmluvy vykonštruovanými dôvodmi, pretože následne na AG Banka, a.s., bola vyhlásená nútená správa a neskôr konkurz, v dôsledku čoho cenné papiere stratili význam a boli bezcenné. Vyhodnotiac skutkový stav veci s pomocou legálnych interpretačných zásad nemohol súd dospieť k záveru, že spoločnosť GALA, a.s., nechcela plniť Zmluvu o spätnom odkupe akcií. Práve naopak, jednodňové omeškanie s pripísaním úhrady na účet žalovaného bolo spôsobené zrejme náročnosťou projektu. V logickom kontexte s týmto je aj následné správanie spoločnosti GALA, a.s., keď nepožadovala ihneď vrátenie úhrady, ale až v roku 1999, po stroskotaní projektu, na ktorom nikto z predávajúcich nemal žiadny podiel.

Doplnenie žaloby a zmenu žalobného petitu podaním žalobcu zo 17.7.2002, ktorým zmenil nielen žalobný petit, ale aj rozhodujúce skutkové a právne dôvody, ktorými tvrdené právo uplatnil pôvodne, je zmenou žaloby podľa § 95 O.s.p., ku ktorej je potrebný súhlas súdu uznesením podľa § 167 O.s.p. V prejednávanej veci tak súd neurobil, a preto nemohol konať o zmenenom návrhu, ale len o pôvodnom, čo spôsobuje zmätočnosť napadnutého rozsudku.

V priebehu konania navrhoval vypočúť svedkov na okolnosti uzavretia inkriminovanej zmluvy a celého obchodného vzťahu. Hoci na pojednávaní konanom dňa 1.12.2004 výsluch navrhovaných svedkov ponechal na úvahe súdu, čo znamená, že považoval ich výsluch za potrebný pre náležité zistenie skutkového stavu. Ich výsluchom by súd zistil, že so strany spoločnosti GALA, a.s., išlo o cieleňú snahu - ovládnutie vtedajšej AG Banka, a.s., ako aj dôvody, pre ktoré a kedy sa GALA, a.s., musela tohto cieľa vzdať. Ďalej aj to, že nešlo iba o akcie AG Banky, a.s., ktoré vlastnil žalovaný, ale aj o ďalšie spoločnosti - SLOVAKOFARMA, a.s., a NAFTA, a.s., ako aj to, že ich získaním by spoločnosť GALA, a.s., sa stala majoritným vlastníkom banky.

Posúdením celkových okolností prípadu po vykonaní dokazovania aspoň v žalovanom navrhovanom rozsahu, by určite malo vplyv na záver súdu pri interpretácii zmluvy o strate jej platnosti, t.j., že cieľom nebolo rigorózne dodržať lehotu na plnenie (zaplatenie) a vyvodzovať z nej nejaké sankcie vo vzťahu k zmluve, ale, že išlo o zabezpečenie majoritného vplyvu v AG Banke. a.s., prostredníctvom cenných papierov - dočasných listov, ako bolo uvedené.

Na odvolanie žalovaného sa vyjadril žalobca. Poukázal, že v čase začatia konania bola vecná príslušnosť krajského súdu ako súdu prvého stupňa daná podľa vtedy platného ustanovenia § 9 ods. 3 písm. g/ O.s.p. Úvahy odvolateľa o tom, že predmetom konania je spor medzi akcionármi, a preto mal rozhodovať senát považuje za nezmysel.

V priebehu konania poukazoval, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s otázkou premlčania zaoberal viackrát, a vzhľadom na ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, na premlčanie nie je možné aplikovať ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka. Ďalej poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, keďže v tomto smere platí pôvodne spoločná právna úprava, podľa ktorej právo na vydanie bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy sa premlčuje podľa § 397 Obchodného zákonníka v lehote štyroch rokoch a rovnaký názor vyslovil aj o premlčení práva na vydanie iných foriem bezdôvodného obohatenia.

Nesprávne sú aj námietky žalovaného o nesprávnom výklade pojmu „zmluva stráca platnosť“, v druhej vete bodu 1 článku III. zmluvy o spätnom odkupe akcií z 20.7.1998. Súd podľa názoru žalobcu správne došiel k záveru, že tento text nemožno vyložiť inak ako zrušenie zmluvy od začiatku. Poukazuje, že v konaní namietal, že zmluva o spätnom odkupe akcií z 20.7.1998 je neplatná z dôvodov nespôsobilého predmetu zmluvy, pretože dočasný list bol vydaný bez právneho dôvodu, pretože upisovateľ akcií ich menovitú hodnotu splatil a žalovaný sa majiteľom zaknihovaných akcií stal až 9.12.1998. kedy stredisko cenných papierov vykonalo registráciu.

Všetky ostatné tvrdenia žalovaného sú špekulatívne úvahy smerujúce k zmareniu práva žalobcu.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Na doplnenie odvolania žalovaným reagoval žalobca podaním zo dňa 22.8.2005. Uvádza, že dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie, a preto súd nemôže prihliadať na dôvody, ktoré žalovaný neuviedol v pôvodnom odvolaní. Napriek uvedenému, sa k doplneniu odvolaniu vyjadruje nasledovne:

Nepochybil krajský súd, ak posúdil nárok žalobcu titulom bezdôvodného obohatenia tak, že nie je premlčaný, pretože sa riadi štvorročnou premlčacou lehotou, o čom uviedol početné pramene súdnej judikatúry.

Slovné spojenie „zmluva stráca platnosť aj pri použití akéhokoľvek výkladu vôle a interpretačných zásad uvádzaných žalovaným v doplnení odvolania nemožno vyložiť inak, ako „zrušenie zmluvy“.

Aplikácia ustanovenia § 608 ods. 1 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy, pretože nezaplatením kúpnej ceny 35 000 000 Sk v deň kúpy predmetu zmluvy došlo k zrušeniu zmluvy, vrátane práva na spätnú kúpu predmetu zmluvy.

Motív spoločnosti GALA, a.s, uzavrieť zmluvu o spätnom odkupe akcií nie je rozhodujúci, pretože nie je obsahom právneho úkonu, a inak je zrejmé, že bol iný, než uvádza žalovaný.

Formálnoprávne a procesné pochybenie súdu pri schválení zmeny návrhu na začatie konania nič nemení na vecnej správnosti rozsudku, pričom táto zmena môže byť vykonaná aj v odvolacom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) po prejedaní veci podľa § 212 ods. 1 O.s.p., rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výroku podľa § 219 O.s.p., ako vecne správny potvrdil.

Odvolací súd postupom podľa § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. vyhovel návrhu Slovenských elektrární, a.s, na zmenu účastníka na strane žalobcu v dôsledku prevodu práv pôvodného žalobcu, o ktorých sa koná. a v konaní pokračoval so zameneným žalobcom.

Podľa § 1 Obchodného zákonníka, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré vzťahy súvisiace s podnikaním.

Podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Podľa tretej časti (§ 261 - § 755) obchodné záväzkové vzťahy, táto časť zákona upravuje vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti (§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je pomenovaná ako tá zmluva. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.

Podľa § 272 Ods. 1 Obchodného zákonníka, zmluva vyžaduje pre platnosť písomnú formu iba v prípadoch ustanovených v zákone alebo, keď aspoň jedna zo zmluvných strán pri rokovaní o uzavretí zmluvy prejaví vôľu, aby sa zmluva uzavrela v písomnej forme.

Podľa § 272 ods. 2 Obchodného zákonníka, ak písomne uzavretá zmluva obsahuje ustanovenie, že sa nemôže meniť alebo zrušiť iba dohodou strán v písomnej forme, môže sa meniť alebo zrušiť iba písomne.

Ustanovenia § 272 Obchodného zákonníka strany nemôžu vylúčiť, ani sa od neho odchýliť, pretože majú kogentný charakter (§ 263 Obchodného zákonníka), a ich zmluvná voľnosť je tak zákonom obmedzená.

Z uvedených zákonných ustanovení však vyplýva, že obchodný zákonník obsahuje iba niektoré ustanovenia o uzavieraní zmluvy, ktoré však vychádzajú zo všeobecných ustanovení občianskeho zákonníka, ktoré teda obchodný zákonník iba precizuje, pričom platí všeobecná úprava o zmluvách podľa úpravy všeobecného zmluvného režimu obsiahnutého v občianskom zákonníku.

Podľa § 43 Občianskeho zákonníka, účastníci sú povinní dbať, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov.

Z obsahu spisu vyplýva, že spoločnosť GALA. a.s., ako kupujúci a spoločnosť BIOTIKA, a.s., ako predávajúci uzavreli dňa 20.7.1998 Zmluvu o spätnom odkupe akcií (ďalej len „zmluva“).

Krajský súd v Košiciach ako súd konkurzný uznesením zo 6. apríla 2000 č. k. 1K 21/00-10 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka GALA. a.s., a za správcu konkurznej podstaty ustanovil pôvodného žalobcu.

Dňa 27. decembra 2001 bolo na súde prvého stupňa začaté konanie o žalobe správcu konkurznej podstaty úpadcu GALA, a.s., proti žalovanému o zaplatenie 37 012 500 Sk, pričom ako rozhodujúca skutočnosť sa uvádza zmluva z 20.7.1998. Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom o žalobe rozhodol.

Podľa § 205 O.s.p., rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Z uvedených dôvodov sa odvolací súd mohol zaoberať len odvolacími dôvodmi uvedenými v lehote na podanie odvolania, pretože len nimi je viazaný (§ 212 ods. 1 O.s.p.).

Ako prvý odvolací dôvod žalovaný uvádza, že vo veci rozhodol vecne nepríslušný súd a súd bol nesprávne obsadený.

K tomuto odvolaciemu dôvodu odvolací súd uvádza, že konanie bolo začaté dňa 27. decembra 2001, a podľa vtedy platného znenia § 9 ods. 3 písm. a/ O.s.p., krajské súdy rozhodujú ďalej ako súdy prvého stupňa v obchodných veciach spory z právnych vzťahov medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti, ak suma požadovaná navrhovateľom prevyšuje 1 000 000 Sk. Žalobu podal správca konkurznej podstaty úpadcu spoločnosti GALA, a.s., ktorá podnikateľom bola a podľa § 14 ods. 1, veta prvá ZKV, oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním podstaty prechádzajú na správcu. Žalovaný podnikateľom je taktiež a spor sa týka ich podnikateľskej činnosti a požadovaná suma prevyšuje 1 000 000 Sk, uvedený odvolací dôvod preto nemôže obstať. Odvolateľ ďalej namieta, že súd prvého stupňa nerozhodol v senáte, pretože vlastne ide o spor medzi akcionármi podľa § 36b písm. a/ O.s.p. Ani tento odvolací dôvod obstať nemôže z prostého dôvodu a síce, že spor sa netýka akcionárov AG Banka, a.s., pretože žalobca sa akcionárom tejto spoločnosti nestal, čo vlastne je príčinou predmetu sporu.

Ako druhý odvolací dôvod žalovaný uvádza, že súd prvého stupňa nesprávne aplikoval pri vznesení námietky premlčania ustanovenia Obchodného zákonníka, keď správne mal aplikovať úpravu § 107 Občianskeho zákonníka.

Súd prvého stupňa žalobcom uplatnený nárok posúdil titulom vydania bezdôvodného obohatenia podľa § ustanovenia § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné. V posudzovanej veci nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia zákon inak neustanovuje, a preto začiatok premlčacej doby začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde. V prejednávanej veci žalobca bez právneho dôvodu zaplatil žalovanému dňa 31.7.1998 sumu 35 000 000 Sk. a preto žalobca mohol právo na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatniť na súde 1.8.1998.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. Pri práve na vydanie bezdôvodného obohatenia (bezdôvodné obohatenie z neplatnej zmluvy, bezdôvodné obohatenie z plnenia bez právneho dôvodu, bezdôvodné obohatenie z plnenia na základe právneho dôvodu, ktorý odpadol a podobne), obchodný zákonník síce výslovné začiatok premlčacej doby neupravuje, čo vlastne znamená len to, že tieto nároky treba posudzovať podľa komplexnej úpravy všeobecných ustanovení Obchodného zákonníka o premlčaní (§ 391 a § 397).

Konanie bolo začaté dňa 27.12.2001. kedy súdu prvého stupňa došiel návrh na jeho začatie (§ 82 ods. 1 O.s.p.), nesporne pred uplynutím všeobecnej štvorročnej premlčacej doby, ktorá v posudzovanej veci začala plynúť dňa 1.8.1998. Právna úprava premlčania pri práve na vydanie bezdôvodného obohatenia je komplexne upravená v obchodnom zákonníku a všetky otázky s ňou súvisiace treba riešiť podľa týchto ustanovení, preto aplikácia ustanovení o všeobecnej trojročnej premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka je neprípustná (§ 1 ods. 2 Obchodného zákonníka). Z uvedených dôvodov, ani tento odvolací dôvod žalovaného nemôže obstáť.

Ako tretí odvolací dôvod žalovaný uviedol, že odôvodnenie súdu, že slovné spojenie „zmluva stráca platnosť“ uvedené v článku III. bod 1 druhá veta zmluvy, má právny význam „zmluva sa zrušuje“, je nesprávne, pretože toto dojednanie umožňuje aj výklad o odstúpení od zmluvy, k čomu však nedošlo.

Podľa článku III. bod 1 veta druhá zmluvy, v prípade že. GALA, a.s., neuhradí celkovú cenu kúpy na účet BIOTIKA, a.s, v deň kúpy podľa článku II. bod 1 zmluva stráca platnosť.

Podľa § 36 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, vznik, zmenu alebo zánik práva, či povinnosti, možno viazať na splnenie podmienky. Od podmienok dojednaných v zmluve je potrebné oddeliť dojednanie účastníkov zmluvy o doložení času, ktoré je rovnako ako podmienka, či už odkladacia alebo rozvázovacia vedľajšou dohodou. Z hľadiska zmluvnej voľnosti obchodných záväzkových vzťahov dojednanie o doložení času v zmluve znamená, že právne účinky právneho úkonu buď nastanú (dies a gou), alebo zaniknú (dies ad guem). Doloženie času je tak vedľajším dojednaním v zmluve, podľa ktorého, buď právne účinky vzniknú alebo zaniknú.

Žalobca v súlade s článkom II. bod 1 zmluvy mal cenu kúpy 35 000 000 Sk zaplatiť žalovanému do desať dní od podpisu zmluvy, teda do 30.7.1998, čo sa nestalo, pretože zaplatil až dňa 31.7.1998. Plnil tak bez právneho dôvodu, pretože právne účinky zmluvy zanikli dňa 30.7.1998 v súlade s vôľou účastníkov záväzkového vzťahu, ktorý vyjadrili tak, že, ak kupujúci GALA, a.s., neuhradí predávajúcemu dohodnutú cenu cenného papiera 35 000 0000 Sk do 30.7.1998, „zmluva stráca platnosť“. Nezaplatením kúpnej ceny kupujúcim najneskôr dňa 30.7.1998, preto podľa vedľajšieho dojednania o doložení času právne účinky zmluvy zanikli. Ak teda žalobca zaplatil žalovanému kúpnu cenu 35 000 000 Sk až dňa 31.7.1998, stalo sa tak v súlade s vôľou účastníkov záväzkového vzťahu po jeho zániku, teda bez právneho dôvodu. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Z uvedeného dôvodu, ani tretí odvolací dôvod nie je dôvodný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací sa preto plne stotožnil so zisteniami a závermi súdu prvého stupňa a rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. inými odvolacími dôvodmi uvedenými žalovaným v podaní zo 4.4.2005 označenom ako doplnenie uplatnených odvolacích dôvodov v odvolaní zo dňa 26.1.2005 sa odvolací súd nemohol zaoberať, pretože boli uplatnené po uplynutí lehoty na odvolanie (§ 205 ods. 3 O.s.p.).

Žalovaný na odvolacom pojednávaní navrhol, aby v prípade, ak by odvolací súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre potvrdenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, pripustil dovolanie, a to na otázky: 1) posúdenie otázky premlčania, 2) posúdenie otázky prekiúzie tak, ako tieto právne otázky uviedol v podaní zo dňa 4.4.2005, 3) posúdenie povahy a charakteru zmluvy o spätnom odkupe akcií v nadväznosti na aplikovaný právny predpis, 4) posúdenie správnosti a úplnosti výkladu vôle tak, ako ju učinil súd prvého stupňa, s ktorým sa nestotožňuje, keď vykladal otázku zrušenia zmluvy.

Podľa § 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p., dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Odvolací súd návrhu žalovaného na pripustenie dovolania nevyhovel z dôvodu, že ani jedna z navrhovaných otázok pre dovolacie konanie nie je po právnej stránke zásadného významu.

Úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v sume 393 864 Sk podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.